

Eriävä mielipide lautakunnan päätökseen asiassa 7 Maisematyölupahakemus nro 2022-3, tilat 562-450-5-65, 562-450-5-97, 562-450-5-93, 562-450-5-94, 562-450-5-95, 562-450-5-92 ja 562-450-5-96.

Maljastensaari on sekä maisemallisesti että luonnonsuojelullisesti poikkeuksellisen arvokas kohde, joka tulisi ensisijaisesti jättää kokonaan hakkuiden ulkopuolelle. Kohde kuuluu monimuotoisia luonnonarvoja indikoivan liito-oravan elinpiiriin ja on lisäksi muun muassa valkoselkätikan potentiaalinen pesimäalue ja tärkeä ravinnonhankintakohde.

Liito-orava on luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettu tiukasti suojeltu laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty suoraan luonnonsuojelulain 49.1 §:n nojalla. Hävittämisen ja heikennyskieltoa koskevan säännöksen noudattaminen edellyttää ensinnäkin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen tunnistamista ennen hakkuiden toteutusta ja toisaalta hakkuiden toteutuksen suunnittelua siten, ettei niistä aiheudu lisääntymis- tai levähdyspaikkojen häviämistä tai heikentymistä. Lisääntymis- ja levähdyspaikan heikentämisellä tarkoitetaan oikeuskäytännön mukaan myös lisääntymis- ja levähdyspaikkojen sekä ruokailupaikkojen välisten kulkuyhteyksien heikentämistä tai hävittämistä.

Pesä- ja ruokailupaikkojen välinen liikkuminen sekä liikkuminen elinpiiriltä toiselle on olennaista liito-oravan biologian ja geneettisen monimuotoisuuden säilymisen kannalta. Asianmukaisen liito-oravakartoituksen laatiminen edellyttää ekologian ja liito-oravalle ominaisten piirteiden tuntemusta. Liito-orava on vanhojen kuusivaltaisten havusekametsien laji, joka käyttää ravinnokseen ja pesäpuikseen lehtipuita, erityisesti haapaa. Luonnontilaiset pesät sijaitsevat usein suurissa haavoissa olevissa tikankoloissa, mutta liito-orava pesii myös kuusten oksistoissa sijaitsevilla risupesillä tai pöntöissä. Pesiä voi olla vuoden aikana käytössä useita sekä päiväsaikaisina levähdyspaikkoina että poikasten kasvatuspaikkoina.

ELY-keskus on lausunnossaan PIRELY/17424/2021 edellyttänyt, että ennen maisematyöluvassa esitettyjä hakkuita on varmistettava asianmukaisella maastokartoituksella, etteivät hakkuut kohdistu liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikkoihin. Hakijan edustaja toteaa vastineessaan ELY-keskuksen lausuntoon, ettei metsänhoitoyhdistys ole havainnut 3.2.2022 suorittamassaan maastokatselmuksessa merkkejä liito-oravasta, mutta maastoon on katselmuksen yhteydessä silti merkitty joitakin kolopuita.

Metsänhoitoyhdistyksen 3.2.2022 suorittaman maastokatselmuksen ajankohta on ollut täysin sopimaton asianmukaiseen liito-oravakartoitukseen helmikuun 2022 lumitilanteen vuoksi. Pehmeästä yli puolen metrin syvyydestä pakkaslumesta on käytännössä mahdotonta löytää liito-oravan jätöksiä. Lisäksi lunta satoi helmikuussa lähes päivittäin peittäen merkit muutenkin vaikeasti havainnoitavan yöaktiivisen lajin esiintymisestä. Sen sijaan lajitietokantaan tallennettujen havaintojen perusteella on tiedossa, että Maljastensaaren hakkuukuvioilta on löytynyt liito-oravan jätöksiä muun muassa huhtikuussa 2021. Ensimmäiset kirjatut havainnot ovat 1990-luvun lopulta, joten kyseessä on vuosikymmeniä käytössä ollut liito-oravan elinpiiri, joka on todennäköisesti edelleen asuttu. Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisulinjan mukaan lisääntymis- ja levähdyspaikaksi tulee joka tapauksessa tulkita myös aiemmin käytössä ollut hetkellisesti asumaton lisääntymis- ja levähdyspaikka, mikäli on todennäköistä, että laji palaa alueelle.

Edellä esitettyyn perustuen katson, että ympäristölautakunnan olisi lupaviranomaisena pitänyt palauttaa asia takaisin valmisteluun, kunnes hakija esittää asianmukaisesti tehtyyn kartoitukseen perustuvan selvityksen liito-oravan elinmahdollisuuksien säilyttämisestä Maljastensaaren elinpiirillä. Puutteellisen selvityksen ja hakkuusuunnitelman seurauksena on nyt vaarana, että hakkuista aiheutuu luonnonsuojelulain 49 §:ssä tarkoitettuja haitallisia ja lainvastaisia seuraamuksia.

Orivedellä 16.3.2022

Minna Knuuttila
ympäristölautakunnan jäsen